

Azərbaycan Respublikası adından

**Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin
İnzibati-İqtisadi Kollegiyası**

**B.Ə oğlu
Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiə
Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun
Abşeron rayon şöbəsinə
qarşı iş üzrə**

Q Ə R A R

***Açar sözlər: dövlət qulluqçularının aylıq vəzifə maaşlarının artımından sonra
əmək pensiyasının yenidən hesablanması, qazanılmış hüquq.***

(iş № 2-1(102)-2365/2019)

Bakı şəhəri

17 sentyabr 2019-cu il

GİRİŞ HISSƏ

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyası
Hakimlər: Məmmədov Xəqani Səyyad oğlu (sədrlik edən və məruzəçi hakim),
Quliyev Zakir Müslim oğlu,
Hüseynov İlqar Kamil oğlundan ibarət tərkibdə,
Cahanov Məhəmməd Atakişi oğlunun katibliyi,
iddiaçı B.Ə oğlunun iştirakı ilə

İddiaçı B.Ə oğlunun cavabdeh Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun Abşeron rayon şöbəsinə qarşı pensiyasının yenidən hesablanması tələbinə dair Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 2-1(105)-306/2019 sayılı iş üzrə 17 aprel 2019-cü il tarixli qərarından cavabdeh tərəfindən verilmiş kassasiya şikayətinə əsasən işə Ali Məhkəmənin binasında 17 sentyabr 2019-cü il tarixdə açıq məhkəmə iclasında baxaraq aşağıdakı qərarı qəbul etdi.

TƏSVİRİ HISSƏ

Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun Abşeron rayon şöbəsi tərəfindən B.Ə oğluna 20.07.2015-ci il tarixdən yaşa görə dövlət qulluqçusu kimi 691.68 manat müəyyən edilməklə ömürlük pensiya təyin olunmuşdur.

“Dövlət qulluqçularının əmək haqlarının artırılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 9 iyul tarixli 2934 nömrəli Sərəncamının 1-ci hissəsinə əsasən Azərbaycan Respublikasının dövlət orqanlarında (Azərbaycan Respublikasının xaricdə olan diplomatik nümayəndəlikləri, konsulluqları və digər orqanların nümayəndəlikləri istisna olmaqla) qulluq edən dövlət qulluqçularının aylıq vəzifə maaşının minimum məbləği inzibati vəzifələr üçün - 250 manat, yardımçı vəzifələr üçün - 150 manat müəyyən edilmişdir.

Sonradan “Dövlət qulluqçularının aylıq vəzifə maaşının müəyyən edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 13 mart tarixli 3787 nömrəli sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının dövlət orqanlarında (Azərbaycan Respublikasının xaricdə olan diplomatik nümayəndəlikləri, konsulluqları və digər orqanların nümayəndəlikləri istisna olmaqla) qulluq edən dövlət qulluqçularının aylıq vəzifə maaşının minimum məbləği artırılaraq inzibati vəzifələr üçün 275 manat, yardımçı vəzifələr üçün 200 manat müəyyən edilmiş, həmçinin “Dövlət qulluqçularının əmək haqlarının artırılması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 9 iyul tarixli 2934 nömrəli Sərəncamının 1-3-cü hissələri ləğv edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 13 mart tarixli 3787 nömrəli sərəncamına əsasən, dövlət qulluqçularının aylıq vəzifə maaşı artdığından, cavabdehin “pensiya miqdarının dəyişdirilməsi haqqında” 29.06.2018-ci il tarixli sərəncamı ilə B.Ə oğlunun əmək pensiyası artırılaraq 741,21 manat müəyyən olunmuşdur.

Yenidən hesablanmış məbləğlə razılaşmayan iddiaçı cavabdehə müraciət etmişdir.

Cavabdeh 25.12.2018-ci il tarixli məktubla iddiaçının müraciətinə cavab olaraq bildirmişdir ki, “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 20-ci maddəsinə əsasən iddiaçıya 20.07.2015-ci il tarixdən yaşa görə dövlət qulluqçusu kimi 691.68 manat əmək pensiyası hesablanmışdır. İddiaçının pensiyası 19 il 2 ay 16 gün dövlət qulluğu stajı əsasında hesablanmışdır. Vəzifə maaşı 440 manat; qulluq stajına əlavə

440x30%=132 manat; ixtisas dərəcəsi: 1-ci dərəcəli dövlət qulluqçusu 80 manat; mükafat: 440x8/24=146.60 manat; vəzifə səlahiyyətlərinə görə əlavə 440x15%=66 manat: Orta aylıq əmək haqqı 440+132+80+146.6+66=864.60x80%=691.80 manat; Dövlət Qulluqçularının vəzifə maaşlarının 10 faiz artırılması barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 12 mart 2018-ci il tarixli Sərəncamına uyğun olaraq pensiya məbləği 01 iyul 2017-ci il tarixdə qüvvəyə minmiş "Əmək pensiyaları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa edilmiş dəyişiklikdə nəzərdə tutulmuş qaydada yenidən hesablanmışdır. Vəzifə maaşı 485 manat; qulluq stajına əlavə 485x30%=145.50 manat; ixtisas dərəcəsi: 1-ci dərəcəli dövlət qulluqçusu 80 manat; mükafat: 405x8/24=161.26 manat; vəzifə səlahiyyətlərinə görə əlavə 485x15%=72.75 manat: orta aylıq əmək haqqı 485+145.50+80+161.26+72.75=944.51-864.60=79.91x62%=49.55 manat; iddiaçının pensiya məbləği 741.21 manata çatdırılaraq 2018-ci ilin iyul ayında 01.03.2018-01.07.2018-ci ilin qalıqları ilə birlikdə hesabına köçürülmüşdür.

Cavabdehin imtinasını qanunsuz hesab edən iddiaçı hazırkı tələblə məhkəməyə müraciət edərək Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 12 mart 2018-ci il tarixli sərəncamının tələbləri nəzərə alınmaqla onun pensiyasının yenidən hesablanması öhdəliyinin cavabdehin üzərinə qoyulmasını xahiş etmişdir.

İddiaçı tələbini onunla əsaslandırmışdır ki, dövlət qulluğunda çalışanların əmək haqqısı on faiz artırılrsa da, ona təyin olunmuş pensiya məbləği on faiz deyil, əsassız olaraq yeddi faiz artırılmışdır. On faiz artırılmaqla iddiaçının aldığı pensiyanın məbləği 760 manat olmalı idi. Yeni 691.68+69.16=760.84 manat. Lakin cavabdeh iddiaçının aldığı pensiyayı düzgün hesablamayaraq 741.21 manat olmasını müəyyən etmişdir. Cavabdehin bu hərəkəti Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasında və dövlətin tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə təsbit olunmuş sosial təminat hüququnun pozulmasına səbəb olmuşdur.

Sumqayıt İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 04 fevral 2019-cu il tarixli, 2-1(085)-506/2019 sayılı qərarı (hakim - Z.R.Pirverdiyev) ilə iddia təmin edilərək Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 12 mart 2018-ci il tarixli sərəncamının tələbləri nəzərə alınmaqla B.Ə oğlunun pensiyasının yenidən hesablanması öhdəliyi Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun Abşeron rayon şöbəsinin üzərinə qoyulmuşdur.

Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 2-1(105)-306/2019 sayılı, 17 aprel 2019-cu il tarixli qərarı ilə (sədrlik edən və məruzəçi hakim – H.Ç.Babayeva, hakimlər – N.M.Nəsimov və Z.İ.Məmmədov) cavabdehin apellyasiya şikayəti təmin edilməyərək Sumqayıt İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 04 fevral 2019-cu il tarixli, 2-1(085)-506/2019 sayılı qərarı dəyişdirilmiş, "Dövlət qulluqçularının aylıq vəzifə maaşının müəyyən edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 13 mart 2018-ci il tarixli 3787 nömrəli sərəncamına əsasən, B.Ə oğluna 20.07.2015-ci il tarixdə təyin edilmiş dövlət qulluqçusu kimi yaşa görə əmək pensiyasının həmin tarixdə qüvvədə olan "Əmək pensiyaları haqqında" Azərbaycan Respublikası qanununun tələblərinə uyğun olaraq yenidən hesablanması öhdəliyi cavabdeh Azərbaycan Respublikası ƏƏSMN yanında DSMF-nin Abşeron rayon şöbəsinin üzərinə qoyulmuşdur.

Cavabdeh kassasiya şikayəti verərək apellyasiya məhkəməsinin qərarını ləğv edib, iddia tələbinin təmin edilməməsi barədə yeni qərar çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Kassasiya şikayətinin dəlilləri

Apellyasiya instansiya məhkəməsi tam və hərtərəfli araşdırma aparmamış, sübutlara düzgün hüquqi qiymət verməmiş, maddi və prosessual hüquq normalarını mübahisəyə düzgün tətbiq etməmişdir.

Belə ki, dövlət qulluqçularının vəzifə maaşlarının 10 faiz artırılması barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 12 mart 2018-ci il tarixli Sərəncamına uyğun olaraq

pensiya məbləği 01 iyul 2017-ci il tarixdə qüvvəyə minmiş “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa edilmiş dəyişiklikdə nəzərdə tutulmuş qaydada yenidən hesablanmışdır. Vəzifə maaşı 485 manat; qulluq stajına əlavə $485 \times 30\% = 145.50$ manat; ixtisas dərəcəsi: 1-ci dərəcəli dövlət qulluqçusu 80 manat; mükafat: $405 \times 8/24 = 161.26$ manat; vəzifə səlahiyyətlərinə görə əlavə $485 \times 15\% = 72.75$ manat: orta aylıq əmək haqqı $485 + 145.50 + 80 + 161.26 + 72.75 = 944.51 - 864.60 = 79.91 \times 62\% = 49.55$ manat; iddiaçının pensiya məbləği 741.21 manata çatdırılaraq 2018-ci ilin iyul ayında 01.03.2018-01.07.2018-ci ilin qalıqları ilə birlikdə hesabına köçürülmüşdür.

Məhkəmələr isə iddianı təmin edərkən maddi hüquq normalarını mübahisəyə düzgün tətbiq etməmişlər.

Tərəflərin izahatları

İddiaçı məhkəmə iclasına vəkilsiz gəldiyi üçün MPM-in 67-ci maddəsinə əsasən işə onun izahatı dinlənilmədən baxılmışdır.

İşə baxılmasının vaxtı və yeri haqqında lazımı qaydada məlumatlandırılmasına baxmayaraq cavabdeh tərəf məhkəmə iclasında nümayəndəsinin iştirakını təmin etməmişdir. Kollegiya cavabdeh tərəfin iştirakı olmadan işə baxılmasını və qərar qəbul edilməsini mümkün hesab etmişdir. Belə ki, cavabdeh tərəfə təqdim edilmiş məhkəmə bildirişində iclasa gəlmədikləri halda işə baxılmasının və iş üzrə qərar qəbul edilməsinin mümkünlüyü barədə xəbərdarlıq olunmuşdur (İPM-in 62.3-cü maddəsi).

ƏSASLANDIRICI HİSSƏ

Azərbaycan Respublikası İnzibati Prosesual Məcəlləsinin 91-ci maddəsinə əsasən Ali Məhkəmə mübahisə ilə bağlı işə şikayət həddində baxır və yalnız apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosesual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır.

Kassasiya şikayəti qanunla müəyyən olunmuş tələblərə riayət olunmaqla verilmişdir, şikayətin mümkün sayılmaması üçün əsaslar yoxdur. Aşağıda göstərilənlərə əsasən isə kassasiya şikayəti təmin edilərək apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı ləğv olunmaqla iddianın rədd edilməsinə dair yeni qərar çıxarılmalıdır.

Belə ki, iddiaçıya pensiya təyin edilən zaman (20.07.2015) qüvvədə olan “Əmək pensiyaları haqqında” Qanunun 20.11.3-cü maddəsinə əsasən dövlət qulluğu vəzifəsində 10 ildən yuxarı qulluq stajı olan şəxsə - dövlət məvacibinin orta aylıq məbləğinin 55 faizi miqdarında, 10 ildən yuxarı qulluq stajının hər ili üçün dövlət məvacibinin orta aylıq məbləğinin 5 faizi miqdarında əlavə olunmaqla, lakin dövlət məvacibinin orta aylıq məbləğinin 80 faizi miqdarından çox olmamaq şərti ilə müəyyən olunan məbləğlə bu qanunla təyin edilən əmək pensiyasının məbləği arasındakı fərq qədər əlavə ödənilir.

Hazırkı işin hallarından görünür ki, iddiaçı 19 il dövlət qulluğu stajına malik olduğundan, ona yuxarıda qeyd edilən normanın tələbləri nəzərə alınmaqla pensiya təyinatı zamanı dövlət məvacibinin orta aylıq məbləğinin 80 faizi məbləğində pensiya təyin edilmişdir.

10 mart 2017-ci il tarixli 543-VQD nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə “Əmək pensiyaları haqqında” AR Qanunun 20.11.3-cü maddəsi ləğv edilmiş, həmin Qanunun 20.11.2-ci maddəsi isə həmin tarixdə edilmiş dəyişikliyə əsasən yeni redaksiyada verilmişdir.

01.07.2017-ci il tarixdən qüvvədə olan “Əmək pensiyaları haqqında” AR Qanunun 20.11.2-ci maddəsinə əsasən dövlət qulluğu vəzifəsində 15 ildən yuxarı qulluq stajı olan şəxsə - dövlət məvacibinin orta aylıq məbləğinin 50 faizi miqdarında və 15 ildən yuxarı qulluq stajının hər ili (il tam olmadıqda isə natamam ildəki iş stajı aylarının sayına mütənəsib olaraq hesablanmaqla) üçün dövlət məvacibinin orta aylıq məbləğinin 3 faizi

miqdarında əlavə olunmaqla, lakin dövlət məvacibinin orta aylıq məbləğinin 80 faizi miqdarından çox olmamaq şərti ilə müəyyən olunan məbləğlə bu Qanunla təyin edilən əmək pensiyasının məbləği arasındakı fərq qədər əlavə ödənilir.

“Dövlət qulluqçularının aylıq vəzifə maaşının müəyyən edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 13 mart 2018-ci il tarixli 3787 nömrəli sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının dövlət orqanlarında (Azərbaycan Respublikasının xaricdə olan diplomatik nümayəndəlikləri, konsulluqları və digər orqanların nümayəndəlikləri istisna olmaqla) qulluq edən dövlət qulluqçularının aylıq vəzifə maaşının minimum məbləği inzibati vəzifələr üçün 275 manat, yardımçı vəzifələr üçün 200 manat müəyyən edilmişdir.

Cavabdeh qeyd edilən sərəncama əsasən, əmək haqqının 10 faiz artırılmasını nəzərə alaraq, iddiaçıya təyin edilmiş pensiyayı yenidən hesablamış, lakin yenidən hesablama apararkən, hazırda qüvvədə olan “Əmək pensiyaları haqqında” AR Qanununun 20.11.2-ci maddəsini tətbiq edərək, artırılmış məbləğin 62 %-ini pensiyaya əlavə etmişdir.

İddiaçı isə bu hesablama qaydası ilə razılaşmayaraq hazırkı iddianı qaldırmışdır.

Apellyasiya məhkəməsi hesab etmişdir ki, iddiaçının dövlət qulluqçusu kimi yaşa görə əmək pensiyası hüququ 20.07.2015-ci il tarixində yarandığından ona təyin edilmiş əmək pensiyasının yenidən hesablanması “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun həmin vaxt qüvvədə olan 20.11.3-cü maddəsinin tələblərinə uyğun hesablanmalıdır. Çünki iddiaçı dəyişikliyin edildiyi 01 iyul 2017-ci il tarixədək qazanılmış pensiya hüququ əldə etmişdir. Bu hüquq, həmçinin pensiyanın hüququn özünün qazandığı vaxt qüvvədə olan qanunvericiliyə uyğun hesablanmasını tələb edir. Əks halda, hüququn qazanılmış vəziyyətdə təmin edilməsi mümkün olmaz.

Aşağıda göstərilənlərə əsasən kollegiya apellyasiya məhkəməsinin gəldiyi nəticəni qanunsuz və əsassız hesab edir.

İşin hallarından görüldüyü kimi iddiaçıya 20.07.2015-ci il tarixdə pensiya həmin vaxt qüvvədə olan qanunvericiliyin tələblərinə riayət edilməklə düzgün təyin edilmişdir. İddiaçı hazırkı tələbində də pensiyanın özünün düzgün təyin edilməməsini yox, sonradan artırılmış vəzifə maaşlarına uyğun olaraq aparılmış yenidən hesablamanın düzgün aparılmadığını mübahisələndirir.

Dövlət qulluqçularının aylıq vəzifə maaşlarındakı artım isə daha sonra 2018-ci ildə, yeni “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununda dəyişikliklərin edildiyi 01 iyul 2017-ci il tarixdən sonra baş vermişdir. Qanunvericiliyə görə dövlət qulluqçularının aylıq vəzifə maaşlarındakı artım iddiaçının pensiyasının yenidən hesablanmasına səbəb olmalıdır. Lakin tərəflər arasındakı mübahisə bu artımın hansı qaydada hesablama ilə pensiyaya əlavə ediləcəyi ilə bağlıdır. Kollegiya iddiaçının qazanılmış hüquq əldə etdiyinə dair apellyasiya məhkəməsinin mövqeyi ilə razılaşmır. Belə ki, qazanılmış hüququn mövcudluğundan o halda söz edilə bilər ki, qanunvericilikdə dəyişiklik baş verdiyi tarixədək iddiaçı hüquq əldə etsin, lakin həmin hüquqdan bu və ya digər səbəbdən istifadə etməsin, daha sonra isə qanunvericilik həmin məsələdə dəyişikliyə uğramış olsun. Bu kimi hallarda iddiaçı özünün qazanılmış hüququna istinadla qanunvericilikdə dəyişikliyin baş verdiyi tarixədək əldə etdiyi vəziyyətdə hüququnun təmin edilməsini tələb edə bilər.

Bu mənada, hazırkı işin hallarından görünür ki, dövlət qulluqçularının aylıq vəzifə maaşlarındakı artım “Əmək pensiyaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununda dəyişikliklərin edildiyi 01 iyul 2017-ci il tarixdən sonra baş vermişdir. Bu isə o anlama gəlir ki, iddiaçı dəyişikliklərin edildiyi tarixədək qazanılmış hüquq əldə etməmişdir. Ona görə də, o, qazanılmış hüququnun mövcudluğundan çıxış etməklə dövlət qulluqçularının aylıq vəzifə maaşlarındakı artımın Qanunun əvvəlki redaksiyasına uyğun hesablanmaqla onun pensiyasına əlavə edilməsini tələb edə bilməz. Dövlət qulluqçularının aylıq vəzifə maaşlarında artım baş verdikdən sonra əmək pensiyaçısı olan dövlət qulluqçularının pensiyalarının yenidən hesablanması sözügedən artımın baş verdiyi tarixdə qüvvədə olan

“Əmək pensiyaları haqqında” Qanunun tələblərinə uyğun olaraq aparılmalıdır. Cavabdeh də hesablamanı məhz bu qaydada aparmışdır. Ona görə də, kassasiya şikayətinin dəlilləri əsaslı olduğundan təmin edilməli, apellyasiya məhkəməsinin qərarı ləğv olunmaqla iddia tələbinin rədd edilməsinə dair yeni qərar çıxarılmalıdır.

NƏTİCƏVİ HİSSƏ

Yuxarıda göstərilənlərə əsasən və Azərbaycan Respublikası İnzibati Prosesual Məcəlləsinin 96-cı maddəsini rəhbər tutaraq məhkəmə kollegiyası

Qərara aldı:

Cavabdehin kassasiya şikayəti təmin edilsin.
Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 2-1(105)-306/2019 sayılı iş üzrə 17 aprel 2019-cu il tarixli qərarı ləğv edilsin.
İddia rədd olunsun.